BIBLIOTECA

GÓMEZ CRUZ, Carme

La ciutat de Tarragona a l'època de la dictadura de Primo de Rivera: Aspectes de la vida urbana. Ed. CEHS «Guillem Oliver». Tarragona, 1994

Seguint la dinàmica d'editar un llibre anualment, el Cercle d'Estudis Històrics i Socials «Guillem Oliver» del Camp de Tarragona, el passat dia 14 de desembre presentà, a la Casa de la Generalitat de Tarragona, el llibre *La ciutat de Tarragona a l'època de la dictadura de Primo de Rivera: aspectes de la vida urbana*. A l'acte hi van intervenir el sr. Tortajada, coordinador territorial de Cultura; la sra. Carme Vericat, regidora d'Ensenyament de l'Ajuntament de Tarragona; el dr. Pere Anguera, catedràtic de història contemporània de la Universitat Rovira i Virgili, que va fer la presentació; el sr. Jordi Piqué, vice-president del Cercle; i l'autora del llibre, la sra. Carme Gómez Cruz, catedràtica de l'Institut de Batxillerat Martí i Franquès.

La nit del 12 al 13 de setembre de 1923, Miguel Primo de Rivera, capità general de Catalunya, instaurà una dictadura militar per tal d'evitar la descomposició del règim monàrquic. El dictador actuà en un moment de gran inestabilitat política causada per la crisi del Marroc, la caiguda del sistema de la Restauració, una gran confusió social...

Des d'un primer moment, Primo de Rivera obtingué el suport de gran part de la burgesia catalana, que veié en ell un baluard per a la restauració d'una estabilitat política, de la qual segons les classes benestants, no se n'hauria d'haver sortit mai. El Directori, però, va suprimir ràpidament la Mancomunitat, enfrontant-se amb els segments que fins aleshores li havien donat suport.

L'estudi d'aquest període històric i la seva repercussió en la vida de la ciutat de Tarragona , tot i que existeix un magnífic treball de M. Jesús Muiños, *Crisi econòmica de 1923 i postures ideològiques davant del cop d'Estat*, no havia estat mai abordat en profunditat. L'autora ens proposa, doncs, un estudi de l'evolució de la vida tarragonina durant les diferents fases del Directori militar. Des d'un primer moment aquest estudi aborda el tema de la modernització de la nostra ciutat en un moment clau, a causa de les mancances urbanístiques de la ciutat, la xarxa d'enllumenat públic, la situació de Tarragona dins l'economia catalana, etc., i ens exposa com aquest període significà una etapa d'immobilisme en el desenvolupament de la ciutat. L'autora estructura el llibre de manera molt clara, i va desenvolupant els diversos factors que defineixen una ciutat. Ens parla de l'urbanisme: com estava distribuïda la població de Tarragona en l'espai urbà i la manera com va créixer, amb un desenvolupament urbanístic caòtic arreu de la ciutat, Part Alta, barri Marítim i Eixample. L'Eixample era una peça essencial si es volia construir una ciutat moderna, tanmateix, el seu pla -en funció d'interessos privats- va ser modificat en diverses ocasions.

Més endavant, Carme Gómez, ens descriu com era el dia a dia a la Tarragona dels anys vint. Ens descriu també el paper dels tres poders fàctics de la ciutat, l'Administració pública i l'exèrcit, molt lligats a la política del règim -recordem el nomenament de militars en el càrrec de delegats del govern- i finalment, l'Església, com és sabut de tots se'n va desmarcar -recordem el nom de Vidal i Barraquer.

L'autora, però, no es limita a parlar-nos de l'evolució política de la ciutat, sinó que també ens parla del desenvolupament de la vida quotidiana a la ciutat, l'etern problema de l'aigua, la higiene,... En aquest mateix apartat de com es vivia a Tarragona, la historiadora ens parla de l'habitatge -en aquell temps hi havia un gran índex de barraquisme- els serveis urbans, la higiene i la salut, i ens explica molt detalladament el problema de l'aigua, que ho era, i seria, per partida doble, el seu usdefruit i la seva escassetat.

Per aconseguir una ciutat moderna s'havien de potenciar dos aspectes, els transports i les comunicacions. Com veurem, ni una cosa ni l'altra van ser ateses degudament. A la nostra ciutat el port tenia, i té, un gran pes econòmic, però durant la dictadura les seves necessitats no van ser ateses.

Com ens diu l'autora en el seu epíleg, Tarragona va perdre l'oportunitat d'aprofitar els corrents de modernització. Les mesures preses des del poder polític no recollien aquests paràmetres de modernització.

En les nostres mans tenim un llibre imprescindible per conèixer com era i com es vivia a la Tarragona dels anys vint . Però l'autora, tot i limitar el treball cronològicament, ens ofereix una visió dels seus antecedents i ens ajuda a trobar les claus per conèixer la situació en què la República va trobar la nostra ciutat.

EVA MARRUGAT MAS